

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 15. september 2015

J.nr. 2015-590 - dmk

Indberetning om:

Dannelse af det nye landsstyre bestående af Socialdemokratiet, Republikanerne og Framsókn

Valg af Lagtingets formandsskab

Nyt landsstyre dannet

Efter lagtingsvalget den 1. september, hvor det siddende landsstyre mistede sit flertal, meddelte lagmand Kaj Leo Holm Johannesen (Sambandspartiet) den 3. september Lagtingets formand, at han trådte tilbage som lagmand. Kaj Leo Holm Johannesen forblev dog siddende som lagmand indtil Lagtinget fik valgt en ny lagmand. Efter at partiformændene for alle partierne i Lagtinget havde været til formandsrunde hos Lagtingets formand stod det klart, at et flertal havde peget på Socialdemokratiets (Javnaðarflokkurins) formand, Aksel V. Johannesen, som forhandlingsleder. Alle formændene, bortset fra Folkedemokraternes formand Jørgen Niclasen, havde peget på Aksel V. Johannesen for forhandlingsleder. Jørgen Niclasen havde peget på Høgni Hoydal (Republikanerne). Aksel V. Johannesen fik derefter mandat af Lagtingets formand til at indlede forhandlinger om dannelse af et nyt landsstyre.

Aksel V. Johannesen indledte forhandlinger med Republikanerne (Tjóðveldi), Framsókn og Nyt Selvstyre (Nýtt Sjálvstýri), der var de tre øvrige partier, der inden valget havde udgjort oppositionen sammen med Socialdemokratiet.

Nyt Selvstyre trak sig fra forhandlingerne den 10. september. Som en årsag angav partiets formand Jógvan Skorheim, at det især var spørgsmålet om en fiskerireform, der fik partiet til at trække sig. De tre øvrige partier ønsker ifølge Jógvan Skorheim, at alle fiskeritilladelser skal udbydes på en auktion, og det vil Nyt Selvstyre ikke gå med til. Endvidere trak Nyt Selvstyre sig fra forhandlingerne, da partiet ønsker, at eventuelle ændringer af ægteskabsloven (herunder ægteskab mellem to personer af samme køn) skal ud til folkeafstemning, hvilket de øvrige tre partier ikke vil have.

Forhandlingerne fortsatte herefter med deltagelse af de tre øvrige partier, der den 14. september kunne præsentere deres koalitionsgrundlag ved et pressemøde i Lagtinget. Se mere om koalitionsgrundlaget på næste side.

På det første lagtingsmøde efter valget, der ifølge den færøske styrelsesordning skulle afholdes den 15. september, blev Aksel V. Johannesen valgt som Lagmand af Lagtinget. 22 stemte for og 11 stemte hverken for eller imod. På samme møde skulle Lagtingets nye formand og næstformænd vælges. Se mere om formandsvalget sidst i denne indberetning.

Efter, at Aksel V. Johannesen var blevet valgt som lagmand, offentliggjorde han det nye landsstyre, der nedenstående otte personer..

Socialdemokratiet:

Aksel V. Johannesen, lagmand

Eyðgunn Samuelsen, landsstyremedlem for sociale anliggender

Rigmor Dam, landsstyremedlem for kulturanliggender

Henrik Old, landsstyremedlem for indenlandsanliggender

Republikanerne:

Høgni Hoydal, vicelagmand og landsstyremedlem for fiskerianliggender

Kristina Háfoss, landsstyremedlem for finansanliggender

Sirið Stenberg, landsstyremedlem for sundhedsanliggender

Framsókn:

Poul Michelsen, landsstyremedlem for erhvervs- og udenrigsanliggender

En oversigt over landsstyremedlemmerne, inkl. CV, er vedlagt indberetningen.

Koalitionen med Socialdemokratiet, Republikanerne og Framsókn har 17 af Lagtingets 33 mandater bag sig.

Koalitionsgrundlaget – Solidaritet, Selvbærende og Frihed

Den 14. september fremlagde de tre partiformænd på et pressemøde det nye landsstyres koalitionsgrundlag, der bærer overskriften ”Solidaritet, Selvbærende og Frihed”. Rigsombudsmandens oversættelse til dansk af koalitionsgrundlaget vil blive fremsendt, så snart det foreligger.

Aksel V. Johannesen lagde ved præsentationen vægt på, at den største udfordring er at få en holdbar økonomi. Som det ser ud lige nu, vil finansloven for næste år medføre et underskud på 150 mio. kr., så det bliver nødvendigt med tiltag på både indtægts- og udgiftssiden, ifølge Aksel V. Johannesen, hvis man skal undgå et underskud. Det er dog fortsat koalitionen mål at gennemføre en skattelettelse for lav- og mellemindkomsterne allerede fra årsskiftet 2015-2016, men det forudsætter ifølge Aksel V. Johannesen også, at skattelettelsen er fuldt finansieret.

Nedenfor refereres kort punkter i koalitionsgrundlaget, der berører forholdet til Danmark.

- *Regulering af bloktilskuddet*
Bloktilskuddet bliver ”fastfrosset” med det samme og skal så senere reduceres.
- *Overtagelse af sagsområder fra Danmark*

Følgende sagsområder skal overtages i valgperioden:

- Udlændingeområdet
- Luftrummet
- Person- familie og arveretten

Der er i koalitionsgrundlaget ikke fastsat datoer for overtagelserne.

- *Folkeafstemning om forfatning i 2017*

Ny forfatning skal stadfæste, at folket på Færøerne har magten på Færøerne. Loven skal bestemme og præcisere selvbestemmelsesretten hos det færøske folk, herunder at al ret til at bestemme den fremtidige stilling i Riget ligger hos det færøske folk. Desuden skal forfatningen fastlægge den demokratiske styreform på Færøerne sammen med rettigheder og pligter hos borgerne, når det gælder ligestilling, personlig frihed, retten til udvikling, social sikkerhed, retssikkerhed, arbejde og erhverv og ret til fangst og brug af fælles ressourcer. Forfatningen skal til folkeafstemning senest i 2017.

- *Udenrigsområdet*

Udenrigstjenesten skal udbygges, og en eksportpolitik udarbejdes. Der bliver målrettet arbejdet for bedre handelsforbindelser med andre lande og muligheder for at deltage i internationale foreninger og fællesskaber.

I et bilag til koalitionsgrundlaget uddybes der nærmere om en ”*Mere aktiv udenrigspolitik*”:

”Færøerne skal føre en egen målrettet udenrigspolitik og sidde med ved bordet, når der bliver taget relevante afgørelser for vores land og folk. Derfor bliver udenrigstjenesten og repræsentationerne styrket.

Vi vil stræbe efter selvstændigt medlemskab i nordiske, europæiske og internationale organisationer, herunder Nordisk Råd, EFTA, WTO og IOC, og i større grad udnytte mulighederne i det arktiske samarbejde.

Vi vil revurdere den udenrigspolitiske fuldmagtslov, fjerne begrænsninger og hindringer og revurdere vores handelsaftaler. Det er målet at få en frihandelsaftale med EU og forbedre handelsforbindelserne med andre lande.”

Af øvrige punkter i koalitionsgrundlaget kan bl.a. nævnes følgende:

- Færøernes Landsbank skal oprettes på ny. Landsbanken blev af den foregående koalition nedlagt som selvstændig institution den 1. april 2013 og dens opgaver og aktiviteter flyttet til institutioner under landsstyret.
- Økonomiens holdbarhed skal sikres på lang sigt med bl.a. økonomifond og konjunkturudjævnende konjunkturpolitik.
- I økonomifonden sættes engangsindtægter, særindtægter og en del af landskassens indtægtsstigning, når underskuddet er vendt til overskud. Skal også kunne anvendes til at reducere bloktilskuddet.

Lagtingets formand valgt

Det nyvalgte Lagting trådte, som den færøske styrelsesordning foreskriver det, sammen den 15. september (12 søgnedage efter valget) for at godkende valgbrevene og for at vælge Lagtingets formandsskab.

Páll á Reynatúgvu fra Republikanerne blev med tilslutning fra alle Lagtingets medlemmer valgt som lagtingsformand.

CV for lagtingsformand Páll á Reynatúgvu (Republikanerne):

Født 26. juli 1967

Uddannelse/erhverv:

Fysioterapeut.

Diplomuddannelse i ledelse og undervisning.

Politisk karriere og tillidshverv:

Medlem af Lagtinget 1998-2008, bortset fra perioden som landsstyremedlem, og igen fra 2011 og frem.

Landsstyremedlem for sociale anliggender 2002-2003.

Borgmester i Sand 2001-2002 og 2003-2009.

Medlem af bestyrelsen for KSF (Kommuneforeningen) i 3 år.

Bestyrelsesformand for SEV (Elforsyningen) i 3 år.

Lagtingets formandskab består nu endvidere af:

1. næstformand: Heðin Mortensen (Socialdemokratiet)
2. næstformand: Edmund Joensen (Sambandspartiet)
3. næstformand: Jógvan á Lakjuni (Folkeflokkun)

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen